

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce

Lucie Jemelková

Život a dílo Jaromíra Nohavici

Album Tři čuníci

Olomouc 2019

vedoucí práce: Mgr. Lenka Kružíková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

Prohlašuji, že odevzdaná elektronická verze bakalářské práce je identická s její tištěnou podobou.

V Olomouci

Dne.....

.....

Podpis

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Lence Kružikové, Ph.D. za cenné rady a odbornou pomoc při zpracování této bakalářské práce.

Obsah

1 Cíl, předmět, limity bakalářské práce	7
Teoretická část	8
2 Životopis	8
2.1 Dětství.....	8
2.2 Hudební prvotiny.....	8
2.3 Cesta studijním životem	9
2.4 Co dál?	10
2.5 Sám za sebe.....	10
2.6 Autorem na volné noze	11
2.7 Inspirace	12
2.8 Porta.....	12
2.9 Omezování	13
2.10 Nešvary	14
2.11 1993-2003	14
2.12 2003-2013	15
2.13 2013-2019	16
2.14 Hip hop	19
2.15 Nohavica v Polsku	20
3 Tvorba	21
3.1 Diskografie.....	21
4 Česká folková píseň	25
4.1 Významní folkoví autoři.....	25
4.1.1 Karel Kryl.....	25
4.1.2 Vladimír Merta	25
4.1.3 Karel Plíhal.....	26
4.1.4 Jaromír Nohavica.....	26

Praktická část	27
5 Využití písní v edukačním procesu	27
5.1 Album Tři čuníci	27
5.2 Lachtani	28
5.2.1 Využití ve výuce slohu.....	29
5.2.2 Využití ve výuce hudební výchovy	29
5.3 Hlídač krav.....	30
5.3.1 Využití ve výuce občanské, hudební a slohové výchovy	31
5.4 Telátko oblíbené I., II.	33
6 Hra.....	35
6.1 Štafeta	35
6.1.1 Pomůcky.....	36
6.1.2 Průběh hry	36
6.1.3 Hodnocení a diskuze	36
6.1.4 Alternativa pro starší žáky	37
6.2 Donáščeč.....	37
6.2.1 Pomůcky.....	38
6.2.2 Průběh hry	38
6.2.3 Hodnocení a diskuze	38
Závěr	40
Použitá literatura	41
Seznam příloh	46

ÚVOD

Zadání mé práce je Život a dílo Jaromíra Nohavici a album *Tři čuníci*. Téma je mi velice blízké, jelikož jsem věrným posluchačem Nohavicových písní a ráda hledám skrytý smysl v jeho textech. Na album *Tři čuníci* jsem se zaměřila, protože je úplně odlišné od ostatních desek, které Nohavica vytvořil.

Bakalářská práce je věnována životu písničkáře Jaromíra Nohavici, jeho hudebním počátkům, životní cestě, překážkám a zvratům. Práce se zaměří také na témata, která ovlivnila jeho tvorbu, nesmí chybět ohlédnutí za profesionální cestou životem, pohled se na různé spolupráce se známými osobnostmi, a také tematika opery, jelikož Nohavica překládal libreta k operám známých autorů. Nesmí chybět náhled do světa filmu, protože i s tím má Nohavica co dočinění, a ocenění, kterými byl autor za své zásluhy obdařen nejen v České republice, a seznámení s místy, která jsou Nohavicovi příjemná a kde produkuje svou hudbu.

Součástí práce je definice pojmu folková píseň a různých podob tohoto žánru. Samostatná kapitola je věnována dalším folkovým autorům a srovnání jejich tvorby. V této kapitole je také popsána situace folkových autorů v době komunistického režimu.

Hlavní část práce se zaměřuje na využití písně a hry ve vyučování, jako prostředku zážitkového učení, které má větší potenciál než frontální výuka. Písně z alba *Tři čuníci* slouží jako podklad pro aktivity, které by se daly využít nejen ve výuce, ale i na školních výletech, školách v přírodě či na táborech.

1 Cíl, předmět, limity bakalářské práce

Cílem práce je navrhnout aktivity a didaktické hry k využití v edukačním procesu, jelikož postupným trendem pronikajícím do škol je učení zážitkem, zkušeností a prožitkem. Dalším důvodem je, že didaktická hra je záměrně vytvářena a klade si cíl rozvíjet poznávací procesy žáka, vědomosti a psychické procesy žáka. Dále se práce zaměřuje na podání informací o životě Jaromíra Nohavici od narození až po současnost. Vysvětluje pojem folková píseň, jako fenomén doby, ve které vznikla. Součástí práce je také vyjmenování významných folkových autorů 20. a 21. století. K práci patří problematika komunistického režimu a jeho vliv na společnost.

Předmětem hlavní části práce se zaměřuje na využití písně a hry ve vyučování, jako prostředku zážitkového učení, které má větší potenciál než frontální výuka. Písně z alba *Tři čuníci* slouží jako podklad pro aktivity, které by se daly využít nejen ve výuce, ale i na školních výletech, školách v přírodě či na táborech.

Ke zpracování všech témat je třeba použít odbornou literaturu, která se skládá ze dvou hlavních publikací, ze kterých čerpá celá kapitola s názvem *Životopis*. Ve zmíněné kapitole jsou použity internetové zdroje, které se zabývají životem a tvorbou Jaromíra Nohavici. Kapitola č. 4 čerpá z odborné publikace zabývající se českou folkovou písní, dále jsou zde využity internetové zdroje autorů folkové písně. V kapitole 5 a 6 jsou použity informace z RVP (rámcový vzdělávací program), který je hlavním pramenem. Veškerá použitá literatura, ať už monografie, či internetové zdroje i v cizích jazycích je rozepsána v kapitole č. 8 *Použitá literatura*.

Zdrojem informací, zkušeností byla mimo jiné návštěva koncertu, na kterém vystupoval 15. 6. 2019 Jaromír Nohavica s dětmi ze Základní umělecké školy Alfréda Radoka ve Valašském Meziříčí. Z této události je v kapitole č. 9 *Přílohy* osobní foto s Jaromírem Nohavicou.

Teoretická část

2 Životopis

Písničkář, básník, folkový zpěvák, velmi inteligentní a bystrý člověk, Slezan, překladatel oper, to vše je Jaromír Nohavica.

2.1 Dětství

V Ostravě dne 7. června roku 1953 se narodil Jaromír Nohavica. Otec, Jaromír Nohavica starší, byl novinářem, básníkem, pracovníkem v rozhlasu a členem komunistické strany. Matka pocházela z Velkých Karlovic na Valašsku, kde vyrůstala s dalšími 16 sourozenci. V regionu, v nejvýchodnější části Moravy, prožil Jaromír dobrodružné dětství bohaté na zážitky a zkušenosti. Naučil se plavat, a to zcela sám, obdivoval výhledy v korunách stromů, vykouřil svou první cigaretu. Své dětství zvěčnil v písni *Heřmánkové štěstí*. (Čermáková, 2016)

Rodina Jaromíra Nohavici staršího původně také pochází z Valašska, ze Zubří nedaleko Rožnova pod Radhoštěm, odkud se začátkem minulého století přestěhovala do Ostravy. Rodina se usadila v Opavě, když byly malému Jaromírovi 2 roky, pobývali zde do synových 6 let. Ve vzpomínkách utkvěla Jaromírovi vzpomínka na pohřeb Petra Bezruče, na který se dostavil s otcem, když mu bylo 5 let. Smuteční obřad se konal ve statutárním městě Opava. O mnoho let později si Bezručovy texty zamiloval a zhudebnil, například skladbu: *Kdo na moje místo?*, která zazněla ve filmu *Rok d'ábla*. Rodina se po čtyřletém pobytu v Opavě usadila v ostravské části Poruba, konkrétně v roce 1959. Zde chodil Jaromír na základní školu, kde se začalo projevovat jeho literární nadání. Otec si byl synova talentu vědom a koupil mu psací stroj, neotřelý dárek pro 9leté dítě. Jaromír byl za dárek vděčný a začal na něm pracovat. Jeden z jeho prvních literárních počínů byl román *Tajemství Jima Bedjaka*. V roce 1967 mu časopis *Pionýr* otiskl povídku *Žlutý kamarád*. Sám Jaromír byl členem dětského spolku *Pionýr*. (Čermáková, 2016)

2.2 Hudební prvotiny

Největší Jaromírovou zálibou bylo skládání písní, vlohy získal pochopitelně po otci, který mu byl příkladem. Matka ho v tomto směru také podporovala. Hudba se díky vzorným rodičům stala nedílnou součástí Jaromírova života. Otec syna obdaroval dalšími dvěma dary – kytarou a kotoučovým magnetofonem značky *Uran*, dary sehrály v Jaromírově skládání velkou roli. (Čermáková, 2016)

Jaromírovou literární inspirací byly knihy spisovatele Otakara Batličky a zejména Karla Jaromíra Erbena. Velkou stopu v něm zanechaly znaky tajuplnosti, fatality, baladičnosti a osudovosti, důkazem je píseň *Never more*. Od 13 let, tedy od roku 1967, se Jaromír věnoval skládání písní pro jiné, např. pro ostravskou skupinu *Atlantis*, v roce 1968 své skladatelské umění uplatnil se skupinou *Noe*. Dostal se i ke spolupráci s profesionálními muzikanty, měl možnost navázat vztah s ostravskou skupinou *Majestic*, ve které do roku 1969 působila Marie Rottrová. Vedle spoluprací se věnoval i vlastní tvorbě, je možno uvést příklad z doby přechodu na střední školu – *Kolik roků můžeš mít*. V těchto dobách se u Jaromíra začínají objevovat témata, která jej provází celým muzikantským životem. (Čermáková, 2016)

2.3 Cesta studijním životem

Na střední škole se věnoval i sportovním zálibám, bavilo ho hraní vysoce rizikového sportu, ragby. Své sportovní vlohy uplatnil i v hokeji. K této zkušenosti odkazuje skladba *Ragby*. Vzhledem k Jarkově uzavřené povaze by se daly očekávat sporty spíše individuální a méně kontaktní, např. lehká atletika. (Čermáková, 2016)

Během studia na střední škole se dále věnoval literární činnosti. Psal časopis *Budulínek*, spolužáky byl za tuto práci respektován a obdivován. I přes to bylo jeho vášní psaní písní. (Čermáková, 2016)

Otec byl na svého syna velice pyšný, a tak se rozhodl Jaromírovi věnovat další dárek. V roce 1971, když Jaromír vstoupil do světa dospělých a oslavil 18. narozeniny, domluvil otec synovi píseň v rádiu, aby ji otextoval. Skladba nese název *Mini nebo Maxi* a tímto počinem vstoupil Jaromír do světa pop-music. Tato příležitost byla poslední, na které se mohl Jaromírův otec podílet, jelikož ho záhy v roce 1972 vyloučili z komunistické strany, za krátkou dobu i z rozhlasu. Kvůli svým postojům v roce 1968 musel začít Jaromír Nohavica starší pracovat ve Vítkovických železárnách. (Čermáková, 2016)

Jaromír i společnost vnímala situaci po srpnu 1968 pochybně. Následovalo období normalizace, lidé byli diskriminováni a perzekuováni, museli opouštět svá zaměstnání, studenti nuceně opouštěli školy, z knihoven začaly mizet knihy, tak stejně jako filmy z kin, jelikož nevyhovovaly ideologii. Obsah sdělení televizního i rozhlasového vysílání se změnil. Někteří zůstali a podřídili se totalitní ideologii, někteří si za svými postoji stáli a zůstali s tím, že budou bojovat za svá práva. Našli se i jedinci, kteří kvůli nepokojům emigrovali. Jedním z nich byl Karel Kryl, který odcestoval 9. 9. 1969. Karel Kryl

má v životním příběhu Jaromíra důležitou roli, měl na vývoj písničkáře největší vliv. Atmosféru tohoto neklidného období můžeme spatřit v Nohavicově písni *Křivá zrcadla*. Na posrpnovou situaci reagoval fejetonem *Jak jsem jedl citróny*, v tomto pojednání můžeme nalézt všechny důležité informace o stavu tehdejší společnosti. (Rauvolf, 2007)

Maturitu úspěšně ukončil 9. 6. 1971, čímž se mu otevřela cesta do světa dospělosti. Studenti s maturitním vysvědčením se obvykle rozhodují, jestli půjdou pracovat, nebo se vydají na další cestu vzdělávání. Jaromír si předsevzal, že se přihlásí na Vysokou školu báňskou, konkrétně na obor Systémové inženýrství, a tak se také stalo. Na studiích se udržel pouhé dva semestry, jeden rok, příčinou byla neutuchající láska k Martině Hlavičkové, studentce pedagogické fakulty v Ostravě. Seznámili se v létě 1972, o rok později už se chystala svatba. Společně ustáli veškeré životní zvraty, vychovali dvě děti, dceru Lenku a syna Jakuba, a do dnešních dnů si jsou vzájemnou oporou. (Čermáková, 2016)

Faktem je, že Jaromír uvažoval o přechodu na pedagogickou fakultu, aby mohl se svou láskou trávit více času. Šel na přijímací zkoušky, ale nevzali ho pro velký počet uchazečů. Je možné, že příčinou bylo vyloučení otce Jaromíra z komunistické strany, tato informace zůstává tajemstvím. (Čermáková, 2016)

2.4 Co dál?

Krátce dospělému Jarkovi nezbývalo nic jiného než si najít práci, která by ho a jeho manželku uživila. V roce 1973 začal vydělávat ve Vítkovických železárnách Klementa Gottwalda, stejně jako otec. Práce v podniku zabývající se strojírenstvím představovala monotónní práci, která nebyla pro Jaromíra ničím obohacující. Při tak těžké práci není divu, že neměl chuť ani sílu pracovat na písničkách. Témata z tohoto období se v jeho tvorbě neobjevují. (Čermáková, 2016)

„Tehdy jsem dělal ve VŽKG na expedici jako dělník. Vyhazoval jsem do vagónů pluhová ostří. Za tu ubíjející osmihodinovou práci jsem bral necelých 1400Kč čistého. Jak se dozvídám z mzdového vyúčtování, bylo to zhruba 9Kč na hodinu, 74Kč na den. A daně byly 251Kč a 111Kč pojištění. Kouřil jsem clejky za 6 korun.“ (Rauvolf, 2007, s.53)

2.5 Sám za sebe

Po skončení ročního působení v VŽKG se společnost dočkala Jaromírova rozkvetu, vedle psaní vlastních písní se začal podílet na spolupracích se známými ostravskými

hudebníky pop-music, konkrétně s Petrem Němcem, Věrou Špinarovou nebo Marií Rottrovou, jako textař také spolupracoval s Českým rozhlasem v Ostravě. (Čermáková, 2016)

První velký krok v sólové kariéře učinil Jaromír ve vysokoškolském V-klubu v areálu kolejí Vysoké školy báňské. Jeho vystoupení proběhlo v roce 1972, kdy byl ještě studentem vysoké školy. Od publika se mu dostalo vlídného a laskavého přijetí. S písní pojednávající o jeho vlasech *Plivni si do rukávu* vystoupil na soutěži *Talent '72*, kterou pořádal Dům kultury Vítkovických železáren, získal čestné uznání za vlastní tvorbu. (Čermáková, 2016)

Knihy byly nedílnou součástí Jaromírova života, měl k nim vstřícný vztah, proto začal pracovat jako knihovník. Téma zhudebnil ve stejnojmenné písni *Knihovník*. (Rauvolf, 2007) Klidnou fázi života v knihovně mu narušila povinná vojenská služba v Uherském Hradišti, kde vykonával funkci u zdravotní služby, uplatnil zde i svou oficiální profesi knihovníka. Emočně strádal, protože byl odloučený od manželky. Pocity této doby vystihuje píseň *Když mě brali za vojáka*. Během vojenského působení vznikly i písně *Velký umění* a *Masopust*. Po absolvování vojenské služby se vrátil zpět do knihovny. Změnil však místo působení. Vyhledal si knihovnu v Českém Těšíně, kam se přestěhovali s manželkou Martinou do družstevního bytu. Práce mezi knihami ho naplňovala natolik, že se rozhodl vystudovat střední knihovnickou školu v Brně. Tu s úspěchem ukončil v roce 1981, avšak poté už se práci knihovníka nikdy nevěnoval. (Čermáková, 2016)

2.6 Autorem na volné noze

V roce 1981, když bylo Jaromírovi 28 let, měl s manželkou Martinou roční dceru Lenku a očekávali narození syna. Od této doby se začal Jaromír živit jako autor na volné noze. V roce 1983 přišla za Jaromírem Marie Rottrová s tím, aby jí otextoval píseň britské metalové kapely *Black Sabbath*, *She'gone*. Tato píseň se stala jednou z nejznámějších skladeb z repertoáru Marie Rottrové a v časopisu *Melodie* byla jako singl vyhlášena deskou roku 1981. O dva roky později, v roce 1983, přijal nabídku na hostování v populárním pořadu *Divadélko pod věží*, kam se vrátil i o rok později, 1984. (Čermáková, 2016)

Jaromír Nohavica se 27. 3. 1982 zúčastnil *Folkového kolotoče*, který se konal v sále Domu kultury Ostravsko-karvinských dolů v Ostravě-Porubě. Spolu s ním se *Folkového*

kolotoče zúčastnil např. Pavel Dobeš, který do té doby nebyl příliš známý, oba umělci se stali největším objevem roku. (Rauvolf, 2007)

Popularita Jaromíra Nohavici strmě stoupala, zvykal si na vyprodané koncerty. Publikum ho obdivovalo z mnoha důvodů: nedal se nikam zařadit, byl svůj a tím byl originální, do svých písní vkládal sám sebe, je tomu tak dodnes. (Rauvolf, 2007)

2.7 Inspirace

Kde bere Jaromír Nohavica svou inspiraci? V jeho tvorbě lze vysledovat několik inspiračních zdrojů. V první řadě je to tvorba českých básníků, např. Františka Gellnera, Nohavica zhudebnil šest jeho básní – *Radosti života*, *John Sambo*, *Napsala mi psaní*, *Pod mrazivým nebem*, *To je teď celá moudrost moje*, *V kavárně u stolku lecco se řekne*, pár z nich vyšlo v neoficiálním albu *Má sedmdesátá léta*. Album kolovalo na kazetě, které je dodnes raritou. (Čermáková, 2016)

Moravská, přesněji valašská, lidová píseň se stala druhým velkým okruhem Nohavicovy inspirace a zaznívá třeba ve skladbách *Košilka*, *Masopust*, *Myš na konci léta* a *Divocí koně*. (Čermáková, 2016)

Zahraniční folkaři, zejména v sovětském Rusku trpění kritici režimu Vladimir Vysockij a Bulat Okudžva, oslovili Nohavicu svým neotřelým pohledem na svět. (Čermáková, 2016) *Jaromír Nohavica má s Vladimírem Vysockým mnoho společného, „je to schopnost nacházet a zakreslovat bílá místa v srdcích i myslích lidí, přesně pojmenovat a nahlas říci to, co ostatní začínají teprve tušit.“* (Rauvolf, 2007, s. 319)

2.8 Porta

Na *Portě*, nejstarším hudebním festivalu České republiky, je možné slyšet mnoho hudebních žánrů, zejména folk, country i blues. U zrodu první *Porty* v roce 1967 byl například Jaroslav Velinský alias Kpt. Kid. (Brabec, 1996) V roce 1983 prošla *Porta* několika změnami. Jedna z nich byla, že se adepti museli zúčastnit oblastních a krajských kol, aby se dostali do finále. Tato pravidla snížila počet účastníků na 26. Do areálu v Plzni přijelo v roce 1983 na 15 000 diváků. (PORTA-FESTIVAL, 2018)

Jaromír Nohavica se odhodlal k vystoupení na *Portě* v Plzni na doporučení Jiřího Černého. Vystoupil společně s Karlem Plíhalem, Ivo Jahelkou, Palečkem a Janíkem ve Vojenském klubu. V Lochotíně měl zahrát 7. 7. 1983 sled písní, z jeho repertoáru můžeme jmenovat např. *Bláznivá Markéta*, *Husita*, *Dokud se zpívá*. Třetí vystoupení

proběhlo v pavilonu P, prostor byl zcela vyplněn publikem, z toho důvodu museli dát pořadatelé reprobedny do amfiteátru před pavilon. (Rauvolf, 2007)

2.9 Omezování

Jaromíra si začala všímat státní moc, protože dráždil a provokoval svými písněmi, v nichž zpíval o svém postoji, náladě a starostech. V jeho textech můžeme nalézt i vnímání situace společnosti. Zájem o zákaz měla přímo Státní bezpečnost, která se o písničkáři dozvěděla už v roce 1983, kdy na něj upozornil udavač s přezdívkou *Rosomák*. (Čermáková, 2016) „*Rozpracování bylo zahájeno na základě získaného signálu, že objekt při svých pěveckých vystoupeních používá různých invektiv proti socialistickému zřízení, čímž negativně ovlivňuje mládež.*“ (Čermáková, 2016, str. 68) Příkaz tohoto typu mohl znamenat několik let za mřížemi. StB měla dva nástroje, jak problematiku vyřešit – zákaz činnosti a paragraf 100 tehdejšího trestního zákona: trestný čin pobuřování. Oba tyto nástroje použila. (Rauvolf, 2007) Během koncertů v roce 1984 se v publiku našli nezvaní hosté, kteří dělali průzkum všech vystoupení. Státní bezpečnost se chystala vydat zákaz vystupování, zároveň přemýšleli, jak by mohli Nohavicu v budoucnu využít. K zakazu vystupování došlo v roce 1984, Nohavica je však dále domlouval. (Čermáková, 2016)

V roce 1985 byl Jaromír Nohavica znovu pozván na *Portu*, měl mít recitál, nestalo se tak. Přišel Miroslav Šlouf, vysoký komunistický funkcionář, a vyprovodil Nohavicu i ženu Martinu na nádraží. Byl donucen opustit Plzeň. Vystupovat před publikem však nepřestal. Zákaz vystupování na *Portě* mu zvýšil popularitu, mezi lidmi kolovaly kazety s nahrávkami. Státní bezpečnost učinila s Jaromírem Nohavicou krátce po *Portě* v září 1985 rozhovor, kde přislíbil, že upustí od svých koncertních vystoupení. V roce 1986 mu byl schválen program *Recitál 1986*, na kterém se domluvil se severomoravskou krajskou agenturou. (Čermáková, 2016)

Jaromír se dočkal dalšího zakazu činnosti v dubnu 1987, agentura s ním rozvázala spolupráci, kvůli nedodržení podmínek. V dubnu 1988 vydal desku *Darmoděj* i přes to, že byl oficiálně zakázán. Jde o záznamy z živých koncertů, natáčení alba probíhalo už v roce 1987, záhy byly desky odstraněny z prodejních míst. (Čermáková, 2016)

Přišel osudný listopad 1989, svoboda dostala v životech lidí podstatné místo. Jaromír Nohavica se vydal na *Portu*, tentokrát už mohl. (Čermáková, 2016)

2.10 Nešvary

Problémy s alkoholem začaly u Nohavici v roce 1984 po zákazu činnosti. Postupně se stal na alkoholu závislým a pokračoval s ním i po revoluci. Úvahy o stavu mysli pod vlivem alkoholu zaznívají filmu *Rok d'ábla* (2002): „*Co se vám na pití nejvíc líbí?*“ „*Ten klid, ten mír. Taková ta velká pohoda, kdy člověk leží ožralý na zemi a teď to všechno, ten klid a mír, do něho vstoupí, jak je tam člověk rozplácly a je středem vesmíru.*“ Nohavica se rozhodl se svou závislostí bojovat a v září 1991 dobrovolně nastoupil do psychiatrické léčebny ve Šternberku. Léčbu ukončil 6. 11. 1992. Aby dokázal, že se zbavil svých závislostí, vystoupil 7. 5. 1992 v *Lucerně*, která je pro pražským kulturním a společenským centrem. (Čermáková, 2016)

2.11 1993-2003

Jaromír Nohavica oslavil 7. 6. 1993 40. narozeniny, ke kterým si nadělil první studiové album *Mikymauzoleum*. Produkce se ujal přítel Karel Plíhal, k nahrávání bylo využito i jeho studio. Konkrétně se podílel na hudbě k titulní písni *Mikymauz*. Jaromír Nohavica v opakované spolupráci s Karlem Plíhal vydal 25. 10. 1994 album *Tři čuníci*. Psal se rok 1996 a Jaromír se rozhodl vydat své další zásadní album *Divné století*. Album obsahuje šestnáct písní, např. *Sarajevo*, *Těšínská*, *Zatanči* a další. (Čermáková, 2016)

Rok 1997 byl plný nových zkušeností. Jaromír sestavil z Víta Sázavského a Zdeňka Vřešťála doprovodnou kapelu. (Rauvolf, 2007) Během roku absolvovali 100 koncertů, které navštívily statisíce diváků. Z turné vzniklo album *Jaromír Nohavica a Kapela: Koncert*, které se na veřejnost dostalo 7. 6. 1998. Na tomto albu zaznívají skladby: *Kometa*, *Když mě brali za vojáka*, *Až to semnou sekne*, ale také nový hit *Jdou po mě jdou*. (Čermáková, 2016)

Jaromír v roce 1997 zvítězil na Mistrovství České republiky ve hře scrabble. (Scrabble, 2014) Je to hra založená na principu tvorby křížovky. (Hrajeme, 2019)

Na koncertě v Českém Těšíně, které se konalo 27. 12. 1999, řekl, že se stěhuje zpět do rodné Ostravy. „*Žiju tady v krásném koutě země dvaadvacet let, teď děti dorůstají a je načase jít zase o kousek dál.*“ (Čermáková, 2016, s.135)

O rok později, v roce 2000, vzniklo album *Moje smutné srdce*, jehož součástí je 15 autorských písní. „*Moje smutné srdce je klidná deska, rytmicky nebohatá, plná dlouhých čtvrtových tónů.*“ (Rauvolf, 2007, s. 136)

Očekávaná premiéra filmu *Rok d'ábla* s podtitulem *Film pro lidi, kteří dokážou slyšet melodie* proběhla 7. 3. 2002. Hlavní role ztvárnili Jaromír Nohavica, Karel Plíhal a členové hudební skupiny Čechomor. Československá filmová databáze píše: „*Rok je příběhem d'ábla, který se postupně vymanil z vlivu alkoholu, nahrávacích společností a médií, ale zoufale osaměl.*“ (ČSFD, 2002) Česká filmová a televizní akademie obdařila tvůrce filmu sedmi Českými lvy: za nejlepší film, režii, střih, zvuk, hudbu, filmový plakát a za divácky nejúspěšnější film. (FA, 2002) Ve dnech 4.-13. 7. 2002 proběhl 37. ročník Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech, při této příležitosti získal *Rok d'ábla* hlavní cenu – Křišťálový glóbus. (KVIFF, 2002)

2.12 2003-2013

Roky ubíhaly a Nohavica oslavil 7. 6. 2003 svých 50 let. Během července a září 2003 vzniklo album *Babylon*, na produkci a aranžmá s Jaromírem spolupracoval Vít Sázavský a skupina Čechomor. (Čermáková, 2016) K jubileu si Jaromír zařídil cestu do Spojených států amerických, kde proběhlo několik koncertů, např. v Chicagu a Los Angeles. (Rauvolf, 2007)

V březnu 2003 byl Jaromír Nohavica uveden do Síně slávy při udílení cen Akademie populární hudby, také získal cenu Obal roku za album *Babylon*, vytvořený Alešem Najbrtem. (Špulák, 2004)

Jaromír Nohavica dostal v roce 2004 nabídku od ředitele Národního divadla moravskoslezského, Lud'ka Golata, aby přebásnil operu *Così fan tutte* rakouského klasicistního hudebního skladatele a klavírního virtuosa Wolfganga Amadea Mozarta. Premiéra proběhla 27. května 2006 v Divadle Antonína Dvořáka. (NDM, 2006) Za skvěle odvedené přebásnění libreta Lorenza da Ponte získal Cenu Sazky a Divadelních novin, v kategorii Hudební divadlo za sezónu 2005/2006. (Divadlo, 2006) Překládání známých libret se mu zamlouvalo natolik, že se s divadlem v Ostravě dohodl na přebásnění další opery *Don Giovanni* od stejného autora, premiéru měla 27. 10. 2007.

Znalost cizích jazyků je pro Jaromíra Nohavicu příznačná, v roce 2005 absolvoval kurz anglického jazyka v Dublinu, kde proběhlo i anglické turné, se kterým procestoval i Londýn a Chicago. (Čermáková, 2016)

V roce 2006 vzniklo album *Pražská pálená*, které bylo první volně šiřitelné mp3 album na internetu a obsahovalo 23 písní, z nichž byla většina známá už z 80. let. (Rauwolf, 2007)

V areálu Vítkovických železáren, v Ostravě, se uskutečnil dvojkonzert během 28.-29. 6. 2006, koncerty proběhly v hale *Karolina*. Z těchto dvou dnů vznikla nahrávka alba *Doma*, jedinečné prostředí, ve kterém vznikla. (Čermáková, 2016)

V roce 2008 během osmi koncertů vzniklo nové album *Ikarus*, které obsahuje 15 písní, na albu zazní kromě kytary také saxofon, flétna a piano. V rámci předávání hudebních cen Anděl 2008 se Nohavicův *Ikarus* stal Deskou roku 2008. (Česká televize, 2008)

Jaromír Nohavica slíbil, že přebásní všechna libreta Lorenza da Ponteho pro opery Wolfganga Amadea Mozarta, a tak se také stalo. *Figarova svatba* měla premiéru 8. 3. 2009 na scéně Divadla Antonína Dvořáka v Ostravě. (Čermáková, 2016)

Podobně jako album *Doma* vznikla deska s názvem *V Lucerně*, která byla nahraná během dvou koncertů 15. a 16. 4. 2009. (Čermáková, 2016)

Deskou roku při předávání výročních hudebních cen Anděl v roce 2012 se stalo Nohavicovo album *Tak mě tu máš*, které bylo nahráno ve dnech 24.-27. 2. 2012. „*Já mám velkou radost, že po třiceti letech, kdy zpívám a hraju, vás moje písničky tak baví, a tak zajímají, že tady stojím s tímhleť andělem, děkuju.*“ řekl Jaromír Nohavica při předávání cen. (Česká televize, 2012)

2.13 2013-2019

Přišlo další jubileum, Jaromír Nohavica oslavil 7. 6. 2013 60. narozeniny, k narozeninám si nadělil dva koncerty v Praze v O2 aréně 23. a 24. 10. 2013. (Čermáková, 2016) Jan Vedral ve své recenzi prvního koncertu píše: „*Vlastně jedním z nejdojemnějších momentů více než dvě hodiny trvajícího koncertu bylo, když krátce po začátku písně Ženy Nohavica začal povykovat na dirigenta Marka Ivanoviče "ať to zastaví", protože zapomněl text. "Vy si myslíte, že nemám trému? Si sedíte jak hříby a čumíte," rozezlil se Nohavica naoko na publikum, aby mohl celou situaci vypointovat do trefného fóru: "Tohle není žádná sranda, to není Porta, to je O2 aréna. Tak zkusíme to znovu."* (Vedral, 2013) První koncert, 23. 10. se konal za doprovodu Janáčkovy filharmonie Brno a druhý 24. 10. proběhl za doprovodu Roberta Kušmierského. (Čermáková, 2016)

Světlo světa spatřilo 8. 11. 2013 album Marie Rottrové *Čas motýlů*, autorem většiny textů je právě Jaromír Nohavica. Rottrová dodala: „*Jarek Nohavica mi psal texty, které se od sebe obsahem dost lišily. Řekla bych, že si na mně odzkoušel všelicos. Třeba nostalgický text u Čaje o páté, milostný Bud' mou nadějí, hravý jako je v písničce Lakomá, hádavý Běž si! i sexy Dívka, která spí jen tak. A všechny ty písničky se mi zpívaly výborně, v každé jsem se našla.*“ (i60, 2013)

Na své si přišli také milovníci opery v Olomouci. V Kapli Božího Těla jezuitského konviktu zazněla 11. 11. 2013 v rámci festivalu staré hudby *Baroko 2013* premiéra jednoaktové opery Wolfganga Amadea Mozarta *Bastien a Bastienka*. „*Jarkovi se to i tentokrát moc povedlo, sólisté jsou skvělí, hudební nastudování Vaška Návrata je také skvělé a diváci se tedy mají na co těšit.*“ (Plachá, 2013)

V dubnu roku 2014 Česká televize Art uvedla premiéru dokumentu *Jarek v Moskvě*. „*Jedinečné vystoupení Jaromíra Nohavici v klubu Na Tagance v roce nedožitých 75. narozenin Vladimíra Vysockého a netradiční koncert v legendárním „modrém trolejbusu“ za jízdy po historických místech Okudžavovy Moskvy s odkazy na jednotlivé Bulatovy písně – to vše zachycuje unikátní dokument o krátké návštěvě slezského písničkáře v ruské metropoli v říjnu 2013.*“ (Česká televize, 2013)

U příležitosti 200. výročí prvního uvedení opery G. Rossiniho *Lazebníka sevillského* byl zrealizován stejnojmenný projekt. Průvodcem celého večera a člověkem, který opět přebásnil perfektně libreto byl Jaromír Nohavica. „*Ostravský rodák Jaromír Nohavica navázal na svou spolupráci s operou Národního divadla moravskoslezského (pro operu NDM již v letech 2003–2009 vyhotovil české přebásnění libret ke třem operám Wolfganga Amadea Mozarta a také dříve k opeře H. A. Marschnera Vampýr). Inspirován 200. výročím prvního uvedení Lazebníka sevillského vytvořil pro NDM nové české libreto.*“ (Opera plus, 2017) „*Na rozdíl od intrikami opředeného neúspěchu tehdejší římské premiéry se v sobotu 20. února 2016 v Ostravě slavilo razovitě, prostě a místy i trochu sprostě. Průvodcem večera totiž byl ostravský bard Jarek Nohavica, který se nijak nešetřil a vytvořil spolu s výtečnými zpěváky, orchestrem a dirigentem Ivanovicem ojediněle uvolněnou atmosféru.*“ (Bátor, 2016)

„*Stojím v davech lidu, jsem fanda svého klubu,*“ (Nohavica, 1998) zpívá Nohavica ve své písni *Fotbal*. Nohavica je snad nejvěrnějším fanouškem ostravského fotbalového klubu Baník. Byl natočen dokument o Baníku v roce 2016. Připravili ho M. Dohnal,

J. Fabian, T. Simper a R. Motyčka. Jaromír Nohavica se ujal role průvodce a uvádí diváky na místa dějiště fotbalových dějin. (Česká televize, 2018) *„Když jsem se dozvěděl, že tento dokument vzniká, věděl jsem, že u toho musím být. Aby ti lidi byli nějakým způsobem zvětšeni, zdokumentováni, aby o nich vznikla nějaká vzpomínka anebo krásné album.“* (ČT24, 2018) Není se čemu divit, že tuto roli vzal. *„Díky dokumentu jsem si totiž uvědomil některé maličkosti a souvislosti, které mi vlastně došly, až když jsem se fyzicky ocitl na místech, o kterých jsem nejdřív jen slyšel - kde klub založili, kde poprvé hráli,“* uvedl Nohavica. *Dodal, že fotbal je velkou a nedílnou součástí života Ostravy. „Je dobré vědět, kde jsme byli, kde jsme a kam jdeme,“* řekl Nohavica. (Týden, 2018)

Nejnovějším počinem je film *Muzzikanti*. *„Muzzikanti jsou film plný písniček a melodií od folklorních kořenů až po mladou rockovou současnost, odehrávající se na československopolském trojmezí, v drsném, ale půvabném kraji Těšínského Slezska, kde slovo chlapa má stále svou sílu, půvab žen přitahuje od nepaměti a hudba má své nezastupitelné místo. Zkrátka magický kraj pro zdánlivě obyčejné, a přece něčím osobité a hlubokou lidskostí protkané příběhy s dobrým koncem.“* (ČSFD, 2017) Premiéra se konala 2. března 2017.

Nohavica měl 28. října 2017 převzít od hlavy státu, Miloše Zemana, Státní vyznamenání. *„Každý host má přinášet dary. Nevím, jestli vás to potěší, ale dárek, který dávám ze srdce Českému Těšínu, se jmenuje státní vyznamenání pro Jarka Nohavicu,“* uvedla hlava státu před několika stovkami lidí na náměstí ČSA v Českém Těšíně. *Za to se Zemanovi dostalo silného potlesku. Prezident dodal, že už Nohavicu na Hrad pozval. „Už jsem mu vzkázal, ať si 28. října nechá v kalendáři volný termín,“* řekl s tím, že ví, že známému písničkáři a slezskému patriotu spousta lidí závidí. (Novinky, 2017) *„Jarek Nohavica je myslím velmi významný, zajímavý písničkář, který ve svých písních zastává hodnoty svobody, přátelství a mnoho dalších velmi inspirujících hodnot. A prezident Zeman je člověk, který oceněním dává jednoznačně najevo, že naopak ve společnosti vyzdvihuje lidi, kteří mají pochybnou minulost, jsou to bývalí komunisté, mnozí z nich příslušníci Státní bezpečnosti a podobně.“* řekl Mikuláš Kroupa pro iRozhlas. (Jadrný, 2017) Medaile Za zásluhy dostali: spisovatel Jaroslav Foglar, československý herec Juraj Kukura, operní pěvec Štefan Margita, písničkář Jaromír Nohavica, herec Luděk Sobota, režisér Zdeněk Troška, zpěvačka Helena Vondráčková a další. (Kottová, Jadrný, Roháčková, 2017)

Jaromír Nohavica v České republice zpopularizoval písně Bulata Okudžavy a Vladimira Vysockého. Za tyto zásluhy byl obdarován v roce 2018 státní cenou z rukou Vladimira Putina konkrétně Puškinovou medailí. Puškinovu medaili získala do té doby skoro tisícovka lidí. Je udělována za úspěchy v oblasti kultury, umění, literatury, vzdělávání a humanitních věd. (Awarrrd, 1999) V České republice byla tato zpráva přijata dvojznačně. Na jedné straně stojí fanoušci, kteří mají rádi přeložené písně a na straně druhé stojí odpůrci, kteří kritizují Nohavicovu spolupráci s Československou státní bezpečnostní službou. Jaromír Nohavica oslovil publikum v ruském jazyce: *„Děkuji. Je to pro mě velká čest... ...Když zpíváte písně jiné osoby, stanete se součástí jeho duše ale ne jeho nepřítelem.“* (Wagnerova, 2018)

V únoru 2019 proběhla řada šesti koncertů a dva poslední se odehrály v pražské Lucerně. Je vidno, že Nohavica má stále své obdivovatele, jelikož koncerty byly vyprodané až na pár míst ke stání. *„O legende českého pesničkářstva sa toho v poslednej dobe popísalo mnoho, žiaľ, najmä v súvislosti s kontroverzným ocenením od ruského prezidenta či podporou názorovo vyhraneného politického hnutia. Toto však teraz necháme bokom. 65 ročný hudobník sa po čase vrátil do veľkej sály pražskej Lucerny, aby ukázal tú tvár svojho ja, vďaka ktorej sa stal fenoménom.“* (Kral, 2019) Z recenzí je jasné, že neztratil svého ducha a zůstává brilantním koncertním umělcem.

Dne 8. 2. 2019 se spustil nový oficiální e-shop s inovovanou grafikou a strukturou. V tuto chvíli je možné sehnat i vinylové desky. (Nohavica, 2019)

2.14 Hip hop

Jaromír Nohavica společně s hiphopovou skupinou Pio Squad umíchali hiphopový koktejl. *„Podle mě je hip hop folkem současnosti. Když si poslechnete například písničku Ikarus, poznáte, že ho mám rád a pouštím si ho.“* Společně nahráli v roce 2009 skladbu *Já tam byl*. V rozhovoru pro idnes.cz odpověděl Pavlu Eichlerovi na otázku *„co říká tomu, jak se toho Pio Squad chopili.“* *„Udělali to famózně. Dorazili můj nápad po svém a z druhé strany a ono to zacvaklo.“* (Eichler, 2008) Znovu se do hiphopu pustil v roce 2015 při vydání čtvrtého alba *Ženy Víno Rap* slovenského rapera Daniela Zveriny. Rapuje v písni *Nebo*. *„Známy slovenský rapper Zverina před pár dny vydal své, již čtvrté studiové album Ženy, Víno, Rap. Ještě před jeho oficiálním uvedením byl znám celý tracklist a všichni hosté. Jeden triumf, pomyslné eso v rukávu, Zverina ovšem dlouho držel pod rouškou tajemství. Folkový virbl tak může konečně zaznít pro hlavního hosta – legendu*

českého písničkářství, Jaromíra Nohavicu, s kterým Zverina nahrál protivojenskou píseň *Nebo. Zverina to svým fanouškům připravil jako překvapení na závěr.*“ (Banger, 2015)

2.15 Nohavica v Polsku

V edici *Dobře piosenki* vychází „*Jaromir Nohavica zaspiewany*“. Nohavica vysvětluje, že k Polsku se dostal díky práci knihovníka v Těšíně. Dá se předpokládat, že jeho sláva a popularita v Polsku je výsledkem jeho dobré znalosti polského jazyka. Jeho píseň *Minulost* byla dlouho dobu na předních příčkách polských žebříčků hitparád. (Empik, 2015)

Antonin Muracki je známý z koncertů Jaromíra Nohavici, ale také jako překladatel Nohavicových textů a interpret jeho písní. V prosinci 2015 vyšlo v Polsku album *Muracki zpívá Nohavicu*. Na tomto albu se nachází známé Nohavicovy skladby, které Muracki přeložil, ale také i dvě bonusové skladby napsané přímo v polštině. (Muracki, 2015)

Związek Producentów Audio-Video (Polský svaz audio video producentů) udělil Jaromíru Nohavicovi, konkrétně jeho albu *Kometa – The Best of Nohavica*, který vydala společnost *Universal Music Poland*, Status platinové desky za vysoký prodej desek. (Nohavica, 2013)

Také se zúčastnil Festivalu Polské a české písně. Korunkou festivalu byl koncert s názvem *Kdyby lidé poslouchali písničky* v podání Jaromíra Nohavici a Andrzeja Sikorowskiego. (Nohavica, 2016)

3 Tvorba

3.1 Diskografie

album **Cesty** 1985 – *Kejklíři, Bláznivá Markéta, Zatímco se koupeš, Divocí koně*

album **Písně pro Vladimira Vysockeho** 1988 – *Píseň pro V.V., Na dvoře divadla, Moje malá válka, Maškarní ples, Pro malou Lenku, Košilka, Třiatřicet, Osmá barva duhy*

album **Darmoděj** 1988 – *Darmoděj, Ahoj slunko, Krajina po bitvě, Možná že se mýlím, Heřmánkové štěstí, Myš na konci léta, Husita, Přítel, Zítra ráno v pět, Spatřil jsem kometu, Dokud se zpívá, ještě se neumřelo, Ukolébavka pro Kubu a Lenku*

album **Osmá barva duhy** 1989 – *Osmá barva duhy, Maškarní ples, Krajina po bitvě, Píseň psaná na vodu, Spatřil jsem kometu, Přítel, Košilka, Možná, že se mýlím, Nový rok, Dopisy bez podpisu, Pro malou Lenku, Třiatřicet, Moje malá válka, Heřmánkové štěstí, Myš na konci léta, Darmoděj, Plebs-blues, Dokud se zpívá, ještě se neumřelo*

album **V tom roce pitomém** 1990 – *Jacek, Na jedné lodi plujem, V hospodě na rynku, Setkání s Puškinem, Vlastovky, Já neumím, Přelezl jsem plot, V tom roce pitomém, Pochod marodů, Děvenka Štěstí a mládenec Žal, Když mě brali za vojáka, Kopačák, Pravda a lež, O Jakubovi*

album **Mikymauzoleum** 1993 – *Never more, Margita, Mikymauz, Muzeum, Gaudeamus igitur, Na zídce staré kašny, Sudvěj, Svatební, Hrdina nebo dezertér, Dolní Lhota, Peklo a ráj, Sudičky, Dál se háže kamením, Vlastovko leť*

album **Tři čuníci** 1994 – *Zajíci, Lachtani, Co děláme o přestávce, Kozel, Afričančata, Podzimní, Můj pes, Delfíni, Tramp, Dárky, Hlídač krav, Když byl Pepa ještě malý, Pijte vodu, Grónská písnička, Haló haló, Kapr, V moři je místa dost, Metro pro krtky, Večerní, Telátko oblíbené I., Telátko oblíbené II., Šnečí blues, Tři čuníci, Ukolébavka*

album **Darmoděj a další** 1995 – *Heřmánkové štěstí, Darmoděj, Mladá básnička, Robinson, Zatímco se koupeš, Svátky slunovratu, Přítel, Na dvoře divadla, Zítra ráno v pět, Kometa, Bláznivá Markéta, Dokud se zpívá, Krajina po bitvě, Možná že se mýlím, Myš*

album **Divné století** 1996 – *Divocí koně, Těšínská, Stodoly, Petěrburg, Planu, Sarajevo, Novorozeně, Danse macabre, Zatanči, Potulní kejklíři, Starý muž, Ještě mi scházíš, Litanie u konce století, Před dveřmi, Podzemní prameny, Až to semnou sekne*

album **Koncert** 1998 – *Dokud se zpívá, Těšínská, Vlastovko leť, Zítř ráno v pět, Přítel, Jdou po mě jdou, Zatímco se koupeš, Fotbal, Bláznivá Markéta, Petěrburg, Píseň psaná na vodu, Mikymauz, Děvenka Štěstí a mládenec Žal, Moje malá válka, Když mě brali za vojáka I., Až to se mnou sekne, Když mě brali za vojáka II., Darmoděj, Zatanči, Muzeum, Polámaný anděl touhy, Cukrářská bossanova, Kometa*

album **Moje smutné srdce** 2000 – *Každý si nese své břímě, Silueta, Maria Panna, Vánoce v Bratislavě, Sněženky, Líbíte se mi, V jednom dumku na Zarubku, Strach, Jako jelen, když vodu chce pít, Strakapúd, Košilka, Unaven, Kosatá a zubatá, Mrtvá včela, Moje smutné srdce, Nebe je tu*

album **Babylon** 2003 – *Krupobití, Mařenka, Ostravo, Babylon, Na dvoře divadla, Sestřičko ze špitálu, Ženy, Masopust, Pochod Eskymáků, Milionář, Nic moc, Dlouhá tenká struna, Velká voda, Převěz mě, přáteli*

album **Těšínské niebo** 2004 – *Nebe je tu, Kalina, Těšínská, Vilém Fusek, Kometa, Svatební, Litanie u konce století, Maškarní ples, Zítř ráno v pět, Jacek, Bláznivá Markéta, Mikymauz, Dokud se zpívá, Pane prezidente, Hymna HC Oceláři Třinec, Sarajevo, Petěrburg, Danse macabre, Velká voda, Každý si nese své břímě, Muzeum, Plebs-blues*

album **Pražská pálená** 2006 – *Stanice Jiřího z Poděbrad, Hvězda, Nechte to koňovi, Ragby, Kdyby, Moje milá, dej mi ještě šanci, To nechte být, Svět je malý pomeranč, To, co nemám, nemůžu ti dát, V bufetě na stojáka, Píseň o té revoluci 1848, Bahama rum, Staré dobré časy, Zestárli jsme lásko, Ranní hygiena, Dívky v šatech z krepdešinu, Haleluja, Cyklistika, Natáh jsem sadu nových strun, Život, Pavilon č. 5, Pane prezidente*

album **Od Jarka pod stromček** 2006 – *Nový rok, Láska je jak kafemlýnek, Remorkér, Jak Huňáč a Fuňáč pořádali olympiádu, Dialog u televizoru, Hospodská směs*

album **Doma** 2006 – *Kometa, Divocí koně, O Jakubovi, Ostravo, Ještě mi scházíš, Stanice Jiřího z Poděbrad, Když mě brali za vojáka, Gwiazda, Český fousek, Godula, Darmoděj, Dokud se zpívá, Zítř ráno v pět, Zatímco se koupeš, Hlídač krav, Mařenka, Košilka, Fotbal, Danse macabre, Sarajevo, Zatanči, Mikymauz, Převěz mě, přáteli, Anděl strážný*

album **Ikarus** 2008 – *Já si to pamatuju, Ty se ptáš mě, Noe, Píseň o příteli, Ježíšek, Co se to stalo, bratříčku, Do dne a do roka, Pro Martinu, On se oběsil, Ona je na mě zlá, Prošel jsem hlubokým lesem, Ostravian Pie, Ikarus, Sloní hřbitovy, Mám jizvu na rtu*

album **V Lucerně** 2009 – *Dlouhá tenká struna, Mávátka, Na jedné lodi plujem, Ostravian Pie, Ty se ptáš mě, Samuraj, Potulní kejklíři, Jeruzalém, Ježíšek, Ona je na mě zlá, Plebs blues, Hvězda, Prošel jsem hlubokým lesem, Do dne a do roka, Já tam byl, Jako jelen, když vodu chce pít, Velká voda, Pro Martinu, Las Vegas, Ikarus, Dál se háže kamením a píská, Já si to pamatuju, Sloní hřbitovy, Mám jizvu na rtu*

album **Virtuálky** 2009 – *Na Virtually!, Kdybych byl ředitel, Malé české blues aneb Doprdlepráce, Já žádám, Lampárna na kopcu, Když jsem tahal kačera, Milostná předvolební, Mámo, svaž mi můj ranec, Na golfovém hřišti, Tanec mezi vejci, Festival'nyj privjet, Takové léto, Colours, Penzión Česko, Všechno je v normálu, Měl jsem holku, V dobrém i špatném, Chtěl bych zažít, U nás v ústavu, Pozdrav z džungle, Skončilo léto*

album **Virtuálky 2** 2010 – *Kdo to zvoní..., Když se myjou schody, Řecký mejdan, Zaplatí to děcka, Modré čepice, Člověku často se v životě zdá, Českopolská, Růže mezi trny, Některá zvířata, Moskevská virtuálka, Letěly bacily, Telegram, Dneska prostě po celý den bylo hezky, Na Bedřišce, Čápi, Kolovrátek, Povolební, Tečka*

album **Virtuálky 3** 2012 – *Zpátky do lavic, Hlava moje je nadměrný náklad, Bazaly, U totemu tančí kmen, Má žena už mě nemiluje, Když na tebe leze rýma, Osmkrát..., Vánoční kapr, Euročardáš, K narozeninám, Dežo, Letí vzduchem facka, Ano nebo ne, Pohlednice ze San Rema, Poker, Moja Moja, Závěrečná*

album **Tak mě tu máš** 2012 – *Řeka zapomnění, www.idnes, Zlo sedí v rohu pokoje, U nás na severu, Kupte si hřebeny, Jiné to nebude, Andělé moji, Dežo, Telegram, Já chci poezii, Zbloudilý koráb, Minulost, Moskevská virtuálka, Z minula do budoucna*

album **Tenkrát** 2013 – *Mikymauz, Hrdina nebo dezertér, Divocí koně, Zatímco se koupeš, Heřmánkové štěstí, Darmoděj, Bláznivá Markéta, Kometa, Těšínská, Dál se háže kamením, Petěrburg, Sudvěj, Přítel, Až to se mnu sekne, Muzeum, Sarajevo, Možná že se mýlím, Peklo a ráj, Píseň psaná na vodu*

album **Jarek Nohavica a přátelé** 2014 – *Těšínská, Jdou po mě jdou, Ostravo, Jarek a Doga: Vím jak bolí, Doga: Cammaro, Zatímco se koupeš, Danse macabre, Zatanči, Jarek a Górole: Ide synek do maštala, Górole: Za górami, za lasami, Do prdele práce, Poker, Otevři mi, lásko moje, Dežo, Jarek a Ewa Farna: Tam gdze nie ma drog, Ewa Farna: Masky, Když mě brali za vojáka, Přívozká puť, Až to semnou sekne, Fotbal, Jarek*

a Blaf: Werkovy cug, Blaf: Chlast, Pane prezidente, Kometa, Mám jizvu na rtu, Legendy se vrací: Another Brick in the wall, Legendy se vrací: Purple rain, Hymna HC Oceláři Třinec

album **Poruba** 2017 – *Poruba, Kdo z nás, Lžou mi do očí, Velká tma, Himaláje, Sako ze sametu, Černá jáma, Natašo, láska má, Nájezdníci, Tři rohy penalta, Raz dva tři, Empire state, Napořád*

album **V gongu s Janáčkovou filharmonií řídí Marko Ivanovič** 2018 – *Intro, Těšínská, Bláznivá Markéta, Z minula do budoucna, Podzemní prameny, Peklo a ráj, Ženy, Petěrburg, Ty se ptáš mě, Fotbal, Ještě mi scházíš, Až to semnou sekne, Darmoděj, Černá Ostrava, Vlaštovko leť (Pařík, 2013)*

4 Česká folková píseň

Tento hudební žánr má mnoho variant. Znamená současnou městskou hudbu pro dospělé, nebo píseň s posláním, či moderní píseň? Přesná definice neexistuje. Folková píseň na českém území vznikla díky společenskému klimatu a začala se realizovat v celé své podobě v 60.-80. letech minulého století. Jejím úkolem bylo a je aktuálně reagovat na společenské, politické i náboženské problémy. (Prokeš, 2015)

Text folkové písně lze pojmout jako kritický pohled pomocí básně. Báseň, jak jistě víme, je součástí literatury. Myslím si, že ve spojení s hudební složkou vzniká něco podstatného. Text každé písně, tím spíše folkové, je v podstatě báseň, jejíž působení a význam je umocněn hudební složkou. Pro folkovou píseň je typická kritika. (Prokeš, 2015)

Co se týká hudební vědy, řadí se folková píseň do hudby nonartificiální, kam zároveň patří také populární skladba apod. Problematika zařazení folkové písně do určitého žánru je dána tím, že je poměrně mladá a stále se vyvíjí. (Prokeš, 2015)

4.1 Významní folkoví autoři

4.1.1 Karel Kryl

Karla Kryla je bezpochyby významnou osobností naší kultury. Byl svébytnou osobností, která u nás zahájila období samotných zpěváků s kytarou na pódiu. Jeho slovník je velice bohatý a různorodý, odkazuje na různé motivy, ať už biblické či historické. Jeho hodnota v písních je mravní, sociální a politicky kritická. (Prokeš, 2015) Karel Kryl se nevyhnul potížím s režimem, důkazem je například spolupráce s Lubošem Slukou. Sluka byl šéfredaktorem vydavatelství *Panton*. Prosadil písně Jana Masaryka, které byly politicky konfliktní. Podílel se zejména na vydání LP desky a zpěvníků písní Karla Kryla. Vzpomíná: „*Oba náklady vyšly, ale když se pak dělalo druhé vydání, tak to už neprošlo a viděl jsem, jak po deskách přejížděla nákladní auta.*“ (Faltýnková, 2015)

Ke Krylovým nejznámějším písním patří: *Rakovina, Morituri te salutant, Bratříčku zavírej vrátka, Anděl, Znamení doby, Marat ve vaně, Pieta, Bílá hora, Srdce a kříž, Maškary*. (Kryl, 1995)

4.1.2 Vladimír Merta

Patřil k hvězdám v období normalizace. Stal se spolu s dalšími symbolem proti totalitě. Tehdejší společenská vrchnost jeho postoje nepřijala, byl proto pronásledován

a šikanován. Vzpomíná: „*Děcka jezdily přes celou republiku na Portu (folkový festival), kde dva dny chodily v plavkách, polejvaly se vodou, pily pivo a byly svobodný. Všechno to ale organizovalo SSM (Socialistický svaz mládeže).*“ (Merta) Na koncertě pro něj bylo důležitější předat smysl písni. Mertova poetika byla svébytná a jednoznačně jeho (nevypůjčená). (Kroupa, 2009)

K Mertovým nejznámějším písním patří: *Astrolog, Bosou nohou přes hranici, Černá známka, Dlouho se mi zdá, Domilováno, Intuice ženy, Kocovina, Pravda o Marii, Meziměsto, Nekrytý šek.* (Prokeš, 2011)

4.1.3 Karel Plíhal

Kdo viděl výše zmíněný film *Rok d'ábla*, mohl zjistit informace o osobnosti Karla Plíhala, například to, že se na něj muselo jít se vším pomalu. Byl velmi pracovitý a precizní. V jeho tvorbě lze spatřit poetiku literární *Skupiny 42*. Oproti jiným zmíněným psal v duchu positivity. V jeho písních najdeme symboly ptáků, zvířat, přírody, obyčejné věci, lidi, sny. Svou poetikou a hraním obohatil folkovou píseň v 80. letech minulého století. (Prokeš, 2011)

K Plíhalovým nejznámějším písním patří: *Slon, Velbloud, Prase, Miss Otis lituje, Nosorožec, Plavala vosa v kofle, Modří králici, Blues o žizni, Peníze z nebe, Švadlenka, Provazochodecká* (Plíhal)

4.1.4 Jaromír Nohavica

Do paměti lidí se dostal díky vystoupení během Folkového kolotoče v Porubě. Jeho poetika je obdobná jako u jiných folkových písničkářů. Častým tématem je odmítání vojny a války, buřičství apod. Nejfrekventovanějším symbolem je včleňování zkušeností z vlastního života do písni. Je u něj patrný rozdíl v porovnání s ostatními folkaři. Do podvědomí vešel se znalostí psaní textů, důkazem je bohatý jazyk, znalost domácího i cizího jazyka. (Prokeš, 2011)

Praktická část

5 Využití písní v edukačním procesu

Do škol pronikajícím trendem je učení zážitkem, prožitkem, zkušeností. Cílem těchto snah je dosáhnout jasně vytyčeného, objektivního a kvalitního cíle. Příkladem takových zážitkových akcí jsou například školní výlety, školy v přírodě, soustředění, tábory a dětské dny. Pro učitele, kteří chtějí žáky nebo děti učit zážitkem, je nejdůležitější stanovit si reálný cíl. Cíle se dělí na kognitivní, psychomotorické a afektivní. Aktivita, musí v dětech vzbudit emoce, děti musí danou situaci nějakým způsobem prožívat, aby se mohly vzdělávat. (Hanuš, Chytilová, 2009) Právě učení pomocí písní může být zábavné a prospěšné, protože hudba v životě člověka má své pevné a důležité místo. Písně se dají využít ve výuce hudební výchovy, mediální výchovy, literární výchovy, slohové výuky i výtvarné výchovy.

Pro zařazení do výuky je nutno volit písně, s jejichž pomocí je možno dojít ke stanovenému cíli, a které budou svým obsahem i formou blízké cílové skupině dětí.

5.1 Album *Tři čuníci*

Album *Tři čuníci* vzniklo v roce 1994, ale Jaromír Nohavica o desce přemýšlel už mnohem dříve. Je to deska plná písní pro děti. Nohavica není jejich jediným autorem, na písničkách spolupracoval s kamarádem Karlem Plíhalem. V této desce už si neposlechneme Plíhalovu dokonalou hru na kytaru, jako to bylo v předešlém albu *Mikymauzoleum*, přispěl jinak, stal se spoluautorem textů. Album bylo velice úspěšné jak mezi dětmi, tak mezi dospělými i mezi hudebními pedagogy. Některé písně zlidověly. Album bylo nahráno 25. října 1994 v U klubu v Olomouci. (Rauvolf, 2007)

Tři čuníci obsahují 25 písní: *Zajíci, Lachtani, Co děláme o přestávce, Kozel, Afričančata, Podzimní, Můj pes, Delfini, Tramp, Dárky, Hlídač krav, Když byl Pepa ještě malý, Pijte vodu, Grónská písnička, Haló haló, Kapr, V moři je místa dost, Metro pro krtky, Večerní, Telátko oblíbené I., II., Šnečí blues, Tři čuníci, Ukolébavka* (Nohavica, 1994)

5.2 Lachtani

Lach lach lach lach
lach lach lach lach

Jedna lachtaní rodina
rozhodla se že si vyjde do kina
jeli lodí vlakem metrem a pak tramvají
a teď u kina Vesmír lachtají
lachtaní úspory dali dohromady
koupili si lístky do první řady
táta lachtan řekl nebudem třít bídu
a pro každého koupil pytlík arašídů

Lach lach lach lach
lach lach lach lach

Na jižním pólu je nehezky
a tak lachtani si vyjeli na grotesky
těšili se jak bude veselo
když zazněl gong a v sále se setmělo
co to ale vidí jejich lachtaní zraky
sníh a sníh a sněhové mraky
pro veliký úspěch změna programu
dnes dáváme film ze života lachtanů

Lach lach lach lach
lach lach lach lach

Táta lachtan vyskočil ze sedadla
nevidaná zlost ho popadla
proto jsem se netrmácel přes celý svět
abych tady v kině mrznul jak turecký med
doma zima tady zima všude jen chlad
kde má chudák lachtan relaxovat
nedivte se té lachtaní rodině
že pak rozšlapala arašídy po kině

Lach lach lach lach
lach lach lach lach

Tahle lachtaní rodina
od té doby nechodí už do kina

Lach lach (Nohavica, 1994)

5.2.1 Využití ve výuce slohu

Pro žáky je tato vzdělávací disciplína mnohdy nezajímavá a zbytečná. Proč ale nevyužít píseň a nenaučit je zábavnou formou psát slohové práce.

Pustíme žákům tuto píseň, klidně několikrát za sebou. Zadáme jim úkol, aby napsali vyprávění, jednoduchý příběh, avšak z pohledu různých účastníků, např. z pohledu lachtaního otce, lachtaních dětí, z pohledu pracovníka kina, který vydává lístky, z pohledu ostatních, kteří se přišli podívat na film do kina. Slohovou práci mohou žáci pomalovat, aby doplnili charakter situace. Práci je možné pojmut jako komiks.

Cílem úkolu je žáky motivovat, podněcovat k tvořivému myšlení, poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi, také je učit kultivovaně psát. (RVP, 2017, str. 16)

5.2.2 Využití ve výuce hudební výchovy

V hodinách hudební výchovy se dá dobře pracovat s mezipředmětovými vazbami a společenskými a kulturními souvislostmi. Úkolem je natočit k písni videoklip. Žákům necháme volné ruce, jedinou podmínkou bude tato píseň *Lachtani* a nabídneme pomoc s řešením jednotlivých fází vzniku klipu.

Jedná se o komplexní aktivitu, která od žáků vyžaduje zapojení znalostí z několika oborů (český jazyk, výtvarná výchova, hudební výchova, informatika atd.) Je třeba počítat s dostatečnou časovou dotací a nutností spolupracovat i s učiteli jiných předmětů. Vytvořit videoklip je prostředek k dosažení cílů, kterými by měla být spolupráce, rozdělení úkolů, řízení práce, nastudování informací, jak napsat scénář, jak natočit a sestříhat film a aplikace. Žáci vytvoří skupinky, můžou být rozděleni učitelem, nebo je vytvořit sami, podle toho, jaký výchovný cíl v dané situaci sledujeme.

Žáci si ve skupince pak sami rozdělí role tak, aby každý měl svůj úkol, např. herec, střih videa, režisér, kostymér apod. Své pozice uvedou v závěrečných titulcích.

Role učitele se zdá být v tomto úkolu upozaděna, ale opak je pravdou. Učitel musí dohlížet na žáky, poradit s tvorbou a realizací scénáře, pomáhat při zpracování, udržovat pozitivní atmosféru.

K aktivitě budou potřeba kamery a telefony, můžeme požádat vyučující informatiky, aby si žáci sestříhali video v rámci této hodiny. Nutné budou školní pomůcky:

papíry, barvy, lepidlo, nůžky, ozdoby. Je možné pracovat s vyřazeným oblečením, různými látkami, barvami na obličej apod.

Pokud se tato aktivita podaří organizačně zvládnout a dotáhnout do konce, má velký vliv na rozvoj mnoha kompetencí. Žáci si zdokonalí sociální dovednosti, jako je vystupování před ostatními, schopnost komunikace a spolupráce v týmu a prosazování svých návrhů. Budou rozvíjet své osobní vlastnosti a dovednosti, např. posilování sebevědomí, sebekázeň nebo schopnost plánovat. V neposlední řadě tento úkol rozvíjí v současnosti velmi potřebnou mediální a technickou gramotnost. Žáci se učí pracovat s moderními technologiemi, rozumět působení různých obrazů a médií obecně. Aktivita má vést k uvědomění si neizolovanosti jednotlivých vyučovaných oborů, ale naopak jejich provázanosti. Dobře vedená skupinová výuka vede k zapojení všech žáků třídy, nejen těch aktivních a nadaných.

Pokud se celá aktivita podaří, je nutné žáky za tuto práci náležitě odměnit. Videoklip je možno použít při různých školních akcích, jako reprezentaci třídy, například při loučení se školou v 9. třídě. Žáci si také mohou založit vlastní youtube kanál, který mohou dále ve výuce hudební výchovy využívat. Ať už pro zveřejňování jiných videoklipů, či ke sdílení oblíbených písní. Učitel může zakládat album s písněmi, které byly ve výuce použity.

5.3 Hlídač krav

Když jsem byl malý říkali mi naši
Dobře se uč a jez chytrou kaši
až jednou vyrosteš budeš doktorem práv

Takový doktor sedí pěkně v suchu
bere velký peníze a škrábe se v uchu
já jim ale na to řek Chci být hlídačem krav

Já chci mít čapku s bambulí nahoře
jíst kaštany mýt se v lavoře
od rána po celý den
zpívat si jen zpívat si
pam pam padam pam padá dam
pam pam padam pam padá dam
pam pa da da dam pa da da da-ám

K Vánocům mi kupovali hromady knih
co jsem ale vědět chtěl to nevyčet jsem z nich
nikde jsem se nedozvěděl jak se hlídají krávy

Ptal jsem se starších a ptal jsem se všech
každý na mě hleděl jako na pytel blech
každý se mě opatrně tázal na moje zdraví

Já chci mít čapku s bambulí nahoře
jíst kaštany mýt se v lavoře
od rána po celý den
zpívat si jen zpívat si
pam pam padam pam padá dam
pam pam padam pam padá dam
pam pa da da dam pa da da da-ám

Dnes už jsem starší a vím co vím
mnohé věci nemůžu a mnohé smím
a když je mi velmi smutno lehnu do mokré trávy

S nohama křížem a rukama za hlavou
koukám nahoru na oblohu modravou
kde se mezi mraky honí moje strakaté krávy

Já chci mít čapku s bambulí nahoře
jíst kaštany mýt se v lavoře
od rána po celý den
zpívat si jen zpívat si
pam pam padam pam padá dam
pam pam padam pam padá dam
pam pa da da dam pa da da da-ám (Nohavica, 1994)

Tuto skladbu je možno využít v hodinách občanské výchovy, hudební výchovy a také ve slohové nauce.

5.3.1 Využití ve výuce občanské, hudební a slohové výchovy

Písnička *Hlídač krav* je o povolání. Toto téma je aktuální zejména pro žáky 8. a 9. tříd.

Pro občanskou nauku je vhodné téma Já chci být..., jež je parafrází na verš z písně *Hlídač krav*. Aktivita vyžaduje, aby si žáci dopředu připravili podklady o povolání, které by chtěli jednou vykonávat. Žáci dostanou zadané body, otázky, které musí při prezentaci svého povolání zodpovědět (Jaké má tato práce výhody/nevýhody? Proč tuto práci chci dělat? Bude mě tato práce naplňovat i za 20 let? Dostanu za svou práci přiměřené finanční ohodnocení? Proč si myslím, že je tato práce stavěná pro mě?). Nedílnou součástí je také vhodný kostým, jenž pomůže žákům vžít se do role.

Hodinu zahájí učitel v kostýmu farmáře přehráním písně *Hlídač krav*. Následuje debata o obsahu a smyslu písně. Diskuze by měla řešit otázky, jaká povolání si volíme

a proč. Jestli nějakou práci dělat, i když nás nenaplnuje. Jestli je lepší nudná práce s vysokým výdělkem, nebo zajímavá práce s nízkým příjmem. Následují jednotlivá vystoupení žáků s jejich prezentacemi. Ostatní žáci si značí na papír poznámky o daných povoláních a zkouší zhodnotit, jestli žák, který danou profesi prezentuje, má předpoklady k jejímu výkonu.

Žáci se tak zábavnou formou učí „o orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu, poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní a bezkonfliktní komunikaci v méně běžných situacích, přirozenému vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí, objevování a poznávání všeho, co ho zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět.“ (RVP, 2017, str. 43)

Žáci se dále učí vyslovit kritický názor podložený argumenty, vyslechnout názor druhého, oponovat, přijímat a dávat hodnocení, provést autoevaluaci.

V hudební výchově je píseň *Hlídač krav* impulsem k hledání dalších písní o povoláních a práci (např. *Co z tebe bude* od Pokáče, od M Růžickové *Popelář, Ten dělá to a ten zas tohle* od Jana Wericha, z pohádky *Lotrando a Zubejda – Řízni, řízni* nebo z pohádky *Princové jsou na draka* písničku *Dělání, dělání*. Žáci by měli písně sdílet elektronickou formou (např. sdílené album na youtube, aby učitel mohl do hodiny připravit práci s texty, aby se spolužáci s písničkami seznámili dopředu a v hodině si je pak mohli společně zazpívat.

Aktivita rozvíjí dovednosti týkající se mediální komunikace, např. schopnost vyhledávat vhodné materiály, využívat různé zdroje. Nabízí se otázka k diskuzi o autorských právech, pirátském šíření obsahu apod. Žáci se učí používat média jako zdroj informací, kvalitní zábavy a náplně volného času. (RVP, 2017)

V hodinách českého jazyka lze téma využít pro dlouhodobější aktivitu. Na začátku osmé třídy uvedeme hodinu slohu opět písní *Hlídač krav* a zadáme téma: Napiš dopis sám sobě, ve kterém popíšeš, čeho bys chtěl dosáhnout v následujícím roce, čeho za deset let a za padesát. Dopis žáci vloží do obálky, kterou adresují sami sobě a odevzdají učiteli, který je uschová. Na konci deváté třídy učitel žákům dopisy rozdá a jejich úkolem bude napsat úvahu nad tím, jestli se splnily jejich plány a jestli se změnilo jejich uvažování o budoucnosti. (RVP, 2017)

5.4 Telátko oblíbené I., II.

Telátko oblíbené
telátko baculaté
telátko nasycené
telátko moje zlaté
telátko na pastvině
telátko u kravičky
telátko na mém klíně
telátko z mé písničky

Ach jak je milé
hebké a hladké
má dlouhé nohy
a uši krátké
jak na mě hledí
vře a sladko
telátko moje
moje telátko

Telátko oblíbené
telátko baculaté
telátko nasycené
telátko moje zlaté
telátko na pastvině
telátko u kravičky
telátko na mém klíně
telátko z mé písničky

Kdybych ho neměl
žalem bych skončil
nic kloudného bych
v žití svém nevykončil
jste pro mě všechno
otče i matko
však nejvíc je mi
moje telátko

Telátko oblíbené
telátko baculaté
telátko nasycené
telátko moje zlaté

telátko na pastvině
telátko u kravičky
telátko na mém klíně
telátko z mé písničky

Pam pam
pam pam
pam pam
pam pa-pa-pa pam

Kdybych ho neměl
žalem bych skončil
nic kloudného bych
v žití svém nevykončil
jste pro mě všechno
otče i matko
však nejvíc je mi
moje telátko

Telátko PC
telátko DC
telátko AT3
telátko na B3
telátko milostné
telátko radostné
telátko dajné
a nepoddajné

Sud kulatý
rys tu pije
tu je kára
ten to ryje

Sud kulatý
rys tu pije
tu je kára
ten to ryje (Nohavica, 1994)

Syntax bývá žáky vnímaná jako těžká a nudná část českého jazyka, propojení teorie s procvičováním na zábavné písni, by je mohlo motivovat k dalšímu zájmu o danou problematiku. Píseň se hodí k praktickému procvičování větných členů, konkrétně přívlastku (atributu). Práci s textem musí předcházet hodina, ve které se žáci seznámí

teoreticky s daným jevem a následně ho při práci s písní procvičí. Kromě určování přívlastků se píseň hodí také k rozvíjení slovní zásoby. Žákům zadáme úkol, ve kterém budou muset vymyslet další sloky písně.

6 Hra

Teorie her přispívají k poznání hry jako víceúčelové činnosti, jež slouží k uspokojování řady různých potřeb dítěte a umožňuje jeho vývoj ve všech složkách: rozvíjí duševní procesy, navozuje nové sociální vztahy a motivy, obohacuje citové prožívání a reguluje vnitřní psychické napětí, utváří cílevědomou zaměřenost dítěte. (Sochrová, 2017)

Didaktická hra je záměrně vytvářena s cílem rozvíjet poznávací procesy, vědomosti a duševní schopnosti dítěte. Je to cílevědomě navozované a řízené učení hrou. (Sochrová, 2017)

„Didaktická hra je analogie spontánní činnosti dětí, která sleduje (pro žáky ne vždy zjevným způsobem) didaktické cíle. Může se odehrávat v učebně, v tělocvičně, na hřišti, v obci, v přírodě. Má svá pravidla, vyžaduje průběžné řízení, závěrečné vyhodnocení. Je určena jednotlivcům i skupinám žáků, přičemž role pedagogického vedoucího mívá široké rozpětí od hlavního organizátora až po pozorovatele. Její předností je stimulační náboj, neboť probouzí zájem, zvyšuje angažovanost žáků na prováděných činnostech, podněcuje jejich tvořivost, spontaneitu, spolupráci i soutěživost, nutí je využívat různých poznatků a dovedností, zapojovat životní zkušenosti. Některé didaktické hry se blíží modelovým situacím z reálného života“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, str. 48)

V dnešní době se pedagogové snaží ustupovat od tradiční frontální výuky, žádá to i nová koncepce rámcových vzdělávacích programů, která klade důraz na samostatné myšlení žáků, samostatné vyhledávání informací, tvořivost, kreativitu apod. Výuka by měla být přitažlivá, motivující, zajímavá a poutavá, aby si žáci odvedli co nejvíce zážitků a zkušeností. (Sochrová, 2017)

6.1 Štafeta

Štafeta je velmi známá běhací hra. Tato aktivita se hodí např. na školní výlet, školu v přírodě, tábor i během vyučovacího dne. K realizaci je potřeba venkovního prostoru: louka, pole, les, školní hřiště. Jedinou podmínkou je, aby byl prostor bezpečný.

Nohavicova štafeta, předpokládá znalost Nohavicových textů a cílem hry je získat informaci o tvorbě nebo životě Jaromíra Nohavici.

Tato didaktická hra rozvíjí stránku: jazykovou, pohybovou, vědeckého poznání, pohybu, esteticko-hudebních schopností a organizačně-řídících schopností.

Pedagog by měl: zajistit materiální a sociální podmínky, udržovat pozitivní atmosféru, hned na začátku říct, co je cílem, podporovat postoj žáků, aby se navzájem respektovali, regulovat tempo hry, dbát na zapojení všech žáků do hry, shrnout, co se událo, a uvést diskuzi.

6.1.1 Pomůcky

Na tuto hru budou potřeba několik textů od Jaromíra Nohavici. Vytisknuté texty budou rozstříhány po slokách a rozmístěny v prostoru. V každé sloce bude některé slovo nahrazeno slovem z věty o Nohavicovi, kterou mají žáci dát dohromady. Dva týmy musí poskládat skladby, aby mohly složit informaci z Nohavicova života, to znamená, že učitel musí nachystat několik písní. Zde doporučuji písně s dětskými tématy: *Zajíci*, *Delfíni*, *Afričančata*, *Tři čuníci* atd.

6.1.2 Průběh hry

Učitel by měl být po celou dobu nápomocen a měl by podporovat v dětech soutěživost.

Je důležité vysvětlit dopodrobna pravidla, aby všichni chápali, co je jejich úkolem. Dále rozdělíme děti do dvou skupin. Jeden po druhém utíká pro sloku. Jakmile budou sesbírané veškeré papírky, můžou týmy skládat texty písní. Sloky na sebe navazují, tudíž by neměl být problém, kdyby týmy písně neznaly. Na pomoc můžeme z rádia či jiného zařízení pustit skladby jako doprovod.

Informace, kterou mají žáci získat by měla být relevantní, něčím zajímavá, a také diskutabilní například: Jaromír je folkový písničkář. Jaromír je ve svých písních svůj. Jaromír se doprovází na kytaru a heligonku. Jaromír se ve svých písních nebojí vyjádřit svůj názor.

Hra skončí, jakmile budou mít týmy poskládané určené písně a složené věty z Nohavicovi tvorby a života.

6.1.3 Hodnocení a diskuze

Je nutné odměnit všechny hráče. Výherní tým diplomem či medailí a ostatní hráče např. bonbónem, aby nedošlo k demotivaci hráčů, kteří prohráli. Informace ze složených vět slouží jako základ k diskuzi o různých tématech, např. hudebních nástrojích, do jaké kategorie se dá zařadit kytara a heligonka, co je to folková hudba, kteří z autorů v tomto stylu skládají. Dále můžeme pracovat se samotnými texty písní, na kterých lze

demonstrovat způsob psaní, protože Nohavica píše, to, co cítí. Jeho verše jsou odrazem životní zkušenosti. Tímto dětem můžeme ukázat, co to znamená svoboda slova, že i v dnešní době je možné vyjádřit svůj názor slušně, s hlubší myšlenkou a pointou. Tento způsob argumentace srovnáme s příklady z internetových diskuzí a sociálních sítí, kde se množí negativní a nenávistné postoje, často anonymních přispěvatelů. Proto můžeme dětem demonstrovat, jak se k lidem chovat, jaký názor je ten správný – objektivní a slušný. Také je můžeme motivovat k napsání nějaké písničky, básničky. Můžou si zkusit převést svůj názor do této podoby.

6.1.4 Alternativa pro starší žáky

Pro starší žáky můžeme hru obměnit a doplnit o další fakta z Nohavicova života jako je alkoholismus a sledování komunistickým režimem. Do hry zapojíme chytače „komunisty“. Když hráče chytí, dají mu kartičku s nápisem nějakého druhu alkoholu (např. rum, fernet, vodka, ...). Hráč, který nasbírá tři kartičky, končí, protože jeho život zničil alkohol.

Aktivita je opět podkladem k následné diskuzi o životě umělce v komunistickém režimu a problematice zneužívání alkoholu, který je v České republice vážným problémem, a nejen v dospělé populaci. Dále můžeme zapojit práci s internetem v mobilu. Dáme jim úkol, aby si vyhledali, které typy písní a knih nebyly tehdy povolené, vysvětlíme si pojmy cenzura, exilová literatura, samizdat a trezorová tvorba. Také je vhodné zapojit do diskuze téma alkoholu, jako problému, který se dá vyřešit. Příklad Nohavici je vhodný, protože ten svůj boj s tímto zlem vyhrál.

6.2 Donášeč

Tato hra může být situovaná na tábor, školu v přírodě. V této aktivitě zapojíme různé obory: literatura, hudební výchova, tělocvik, dějepis. Hru navrhne ve volném venkovním prostředí, může být i mírně v kopci, aby byl běh náročnější. Vše ale musí být dostatečně bezpečné.

Tato didaktická hra rozvíjí stránku: jazykovou, pohybovou, vědeckého poznání, pohybu, esteticko-hudebních schopností a organizačně-řídících schopností.

Pedagog by měl: zajistit materiální a sociální podmínky, udržovat pozitivní atmosféru, hned na začátku říct, co je cílem, podporovat postoj žáků, aby s navzájem

respektovali, regulovat tempo hry, dbát na zapojení všech žáků do hry, shrnout, co se událo, a uvést diskuzi.

6.2.1 Pomůcky

Na tuto hru budeme potřebovat zavařovací sklenice, do kterých schováme písničky, dále také papíry s písničkami, lana, zpěvníky, propisky, barevné pásky na odlišení týmů.

6.2.2 Průběh hry

Rozdělíme děti do 4 skupin podle celkového počtu. Nejdříve necháme děti projít všechny písničky o zvířatech z alba *Tři čuníci*. Každá skupina si vybere dvě písničky. Je důležité, aby všichni drželi tajemství a navzájem si písničky neprozradili, proto každý tým vybírá písničky už na svém stanovišti v jiné části lesa (louky). Učitel každému týmu vybere dvě další písničky, aby měl každý tým jinou píseň. Když bude mít každý tým 4 písničky, schovají si je do zavařovací sklenice.

Prostor rozdělíme na 4 části pomocí lan. V rohu každého oddílu bude z lan udělán kruh, ve kterém se uschová zavařovací sklenice s písničkami. Tento kruh bude sloužit jako ochrana. U kruhu mohou stát maximálně tři ochranáři, kteří budou zajišťovat, aby do kruhu nevstoupil nikdo, kdo by mohl ukrást skladbu.

Uprostřed hřiště bude sedět učitel, který ví, co kde je a hráči ze všech týmů budou chodit žalovat, že někdo vydal píseň, která by mohla být pro režim nepohodlná.

Každý tým si chrání svoje skladby, aby je nikdo nenašel, zároveň se snaží získat skladby a vydat je vrchnímu učiteli, který zastává roli komunistického režimu.

Hra končí až se posbírají všechny písničky. Hra by měla trvat maximálně 30 minut, aby nepřestala děti bavit. Pokud je bude bavit déle, hrajeme až do té doby, než se hra dohraje celá.

Před hrou je nutné dětem vysvětlit, aby si dostatečně v týmu rozmyslely strategii, jestli je opravdu nutné, aby u ochranného kruhu byli tři ochránci, může být i méně. Dále je důležité podporovat děti v tom, aby se nebály vběhnout do cizího pole a riskovat.

6.2.3 Hodnocení a diskuze

Kdo posbírá nejvíce písní vyhrává. Důležitá je také odměna. Při reflexi a zhodnocení celé hry je nutné probrat období komunistické totality, aby si děti uvědomily, jak tehdy společnost fungovala. Poté se vezmou všechny písničky, a zkusíme s dětmi projít,

která píseň ze všech by mohla být pro režim nepohodlná a proč. Také si můžeme s dětmi popsat pocity, jak se cítily, když na ně někdo donášel, když jim vzali jejich výtvary.

Závěr

Tato bakalářská práce je věnována životu a dílu Jaromíra Nohavici se zaměřením na album *Tři čuníci* a s možností využití písní v edukačním procesu. Úvodní část práce popisuje Nohavicův život od narození, přes dětství na Valašsku a ve Slezsku, přes období dospívání ovlivněné otcem muzikantem až do dospělosti, kdy se potýkal s nástrahami komunistického režimu, alkoholu a svobody porevolučních let. Další kapitola je věnována jeho tvorbě, inspiračním zdrojům a spolupráci s jinými autory. V závěru první části nesmí chybět výčet ocenění a souhrn Nohavicovy tvorby.

Druhá část práce je věnována folku. Vysvětlila jsem problematiku definování folkové písně. Zjistila jsem, že definice folku se liší podle toho, jakou oblast a období popisuje, kdo je jejím autorem a které rysy folkové písně upřednostňuje. Kapitola charakterizuje nejvýznamnější osobnosti českého folku 2. poloviny 20. století a jejich rozdílný přístup k obsahu i formě. Společným znakem je reflexe životních zkušeností a reálných věcí, v nelehkých podmínkách minulého režimu.

Hlavní část práce je zaměřena na využití písně a hry ve vyučování jako prostředek zážitkového učení, které má značný potenciál v podmínkách převažující frontální výuky. Písně z alba *Tři čuníci* jsou základem pro aktivity, které by se daly využít jak ve výuce, tak na školních výletech, školách v přírodě či na táborech.

Použitá literatura

Monografie

BEYER, J., GAMMELTOFT, L.: *Autismus a hra*, Charakteristika a modely hry, 1. Brno: Portál, 2006. ISBN 80-7367-157-3

ČERMÁKOVÁ, Dana. *Jaromír Nohavica*. 3. Praha: Imagination of People, 2016. ISBN 978-8087685-37-2.

HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L. *Zážitkově pedagogické učení*. 1. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2816-2.

LANDRY, Mark, *Nohavica Jarek song book 2, dětem*. 1. Ostrava: Published by Montanex, 2010. ISBN 9788072253333

PROKEŠ, Josef: *Česká folková píseň*, 2. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2011, ISBN 978-80-210-5431-8

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník: Nové, rozlišené a aktualizované vydání*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073676476

RAUVOLF, Josef. *Hledání Jaromíra Nohavici*. 1. Řitka: Daranus, 2007. ISBN 978-80-86983-25-7

Internetové zdroje

ANTONI MURACKI. *Antoni Muracki*. Poezja i muzyka, [online], Antoni Muracki, 2007 [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <http://muracki.pl/>.

AWARD: *Medaile Pushkin*, 1999, [online], dostupné z: http://award.gov.ru/pushkin_medal.html.

BANGER. *Zverina a jeho tajný host alba Ženy, Vino, Rap*. 2015, [online], [cit. 17.6.2019], dostupné z: <https://www.banger.cz/zverina-a-jeho-tajny-host-z-alba-zeny-vino-rap/>

BÁTOR, Milan. *Nohavica nadělil Lazebníkovi k 200. narozeninám i hiphopovou árii aneb Úspěch jak sviňa*, 21. 2. 2016, [online], dostupné z: <https://www.ostravan.cz/29113/nohavica-nadelil-lazebnikovi-k-200-narozeninam-i-hiphopovou-arii-aneb-uspech-jak-svina/>.

BRABEC, Jiří. Kapitán *Kid mistr mnoha uměleckých řemesel*. FOLK & COUNTRY/FOLK. 1996, Dostupné také z: <http://magazlin.zln.cz/4/kid.htm>.

ČESKÁ TELEVIZE, *Baník!!!*, 2018, [online], dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11081484124-banik/>

ČESKÁ TELEVIZE, *Ceny Anděl 2008*, 2008, [online], dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10219235211-ceny-andel-2008/20954215699/diskuse/3>.

ČESKÁ TELEVIZE, *Jarek v Moskvě*, Pořady, 2013, [online], dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10673758433-jarek-v-moskve/41323410019/>

ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ. *Nohavica provede diváky v novém dokumentu o Baníku* Ostrava, 8. 2. 2018, [online], dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/kultura/televize/nohavica-provede-divaky-v-novem-dokumentu-o-baniku-ostrava_466604.html

ČESKOSLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE, *Rok d'ábla*, 2002, [online], dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/10083-rok-dabla/prehled/>

ČESKOSLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE: *Muzzikanti*, 2017, [online], dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/451893-muzzikanti/prehled/>

ČT24, „*Jsem fanda svýho klubu.*“ *Za dokument o Baníku kope i Nohavica*, 2018, [online], dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/2385775-jsem-fanda-svyho-klubu-za-dokument-o-baniku-kope-i-nohavica>

DISKOGRRAFIE, *Diskografie*, [online], Praha: Goldbach Czech Republic, 2004 [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <http://www.diskografie.cz/>.

Divadlo.cz, *Jaromír Nohavica získal cenu Sazky a Divadelních novin za sezónu 2005/2006*, 2006, [online], [cit. 16. 6. 2019], dostupné z: <https://www.divadlo.cz/?clanky=jaromir-nohavica-ziskal-cenu-sazky-a-divadelnich-novin-za-sezonu-20052006>

EICHLER, Pavel: *Rýmy bych psal na dálnici, říká Nohavica o hip hopu*, 2008, [online], dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/rymy-bych-psal-na-dalnici-rika-nohavica-o-hip-hopu.A081106_165937_hudba_pei

EMPIK: *Empik prezentuje dobře piosenki: Jaromir Nohavica zaspiwany*, 2015, [online], dostupné z: <https://www.empik.com/empik-prezentuje-dobre-piosenki-jaromir-nohavica->

zaspiewany-czyzykiewicz-mirosław-zamachowski-zbigniew-grupa-mocarta-opania-marian-muracki-antoni-czerwony,p1109784420,muzyka-p

FALTÝNKOVÁ, Lenka: *Luboš Sluka*, Paměť národa, 2015, [online], dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/sluka-lubos-1928>

FILMOVÁ AKADEMIE, *Rok d'ábla*, 2002, [online], dostupné z: <https://www.filmovaakademie.cz/cz/detail?movie=Rok%20%C4%8F%C3%A1bla&csfdid=10083/>.

i60, *Marie Rottrová vydala Čas motýlů, nové album s texty Jaromíra Nohavici*, 2013, [online], dostupné z: <https://www.i60.cz/clanek/detail/6365/marie-rottrova-vydala-cas-motylu-nove-album-s-texty-jaromira-nohavici>.

JADRNÝ, Petr. *'Nohavica by měl vyznamenání od Zemana odmítnout a nestát v jedné řadě s komunisty a estébáky,' říká Kroupa*. 2017, [online], [cit. 17.6.2019], dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/nohavica-mel-vyznamenani-od-zemana-odmitnout-a-nestat-v-jedne-rade-s-komunisty-a_1709171300_pj

KAREL KRYL, *Karel Kryl*, [online], Archiv Karla Kryla, 2019 [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://www.karelkryl.cz/s33-diskografie.html>

KLETECKA, Jakub. *Karel Plíhal*, [online], Engine by Ivosan, [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <http://www.karelplichal.cz/>.

KOTTOVÁ, Anna, Petr Jadrný, Kristina Roháčková. *Prezident udělil státní vyznamenání. Řád bílého lva převzal vídeňský starosta i německý exkancléř*. 2017, [online], [cit. 17.6.2019], dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/online-prezident-rozda-vecer-statni-vyznamenani-oceneni-prevezmou-sablikova-i_1710281930_ako

KRÁL, Matěj: *Srdce básníka aj hurónsky ostrovtip. Jaromír Nohavica je stále vo forme*, 2019, [online], dostupné z: <https://hudba.zoznam.sk/reportaze/20-02-2019-srdce-basnika-aj-huronsky-ostrovtip-jaromir-nohavica-je-stale-vo-forme/>

KROUPA, Mikuláš: *Vladimír Merta*, Paměť národa, 2009, [online], dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/merta-vladimir-1946>

KRYL, Karel: *Diskografie*, 1995, [online], dostupné z: <https://www.karelkryl.cz>

KUČOVÁ, Dana. *Scrabble*, [online], Ostrava: Ha-vel, 2005 [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: http://scrabble.ha-vel.cz/mr_cr.htm

KVIFF, *Historie*, 37. ročník, 4. – 13. července 2002, 2002, [online], [cit. 16. 6. 2019], dostupné z: <https://www.kviff.com/cs/historie/2002>

MERTA, Vladimír: *Texty písní*, [online], dostupné z: <https://www.vladimirmerta.cz>

Metodický portál RVP [online]. [cit. 30.4.2019]. Dostupné http://www.vladimirmerta.cz/texty_pisni.php

MURACKI, Antoni: *NOWA PŁYTA „MURACKI ŚPIEWA NOHAVICĘ“*, 2015, [online], dostupné z: <http://muracki.pl/nowa-plyta-muracki-spiewa-nohavice/>

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ: *Così fan tutte*, 2006, [online], dostupné z: <https://www.ndm.cz/cz/opera/inscenace/2476-cosi-fan-tutte/>

NÁRODNÍ DIVADLO, *Národní divadlo*, [online], Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 2019 [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs>.

NOHAVICA, Jaromír. *Novinky-aktuální*. 2019, [online], [cit. 17.6.2019], dostupné z: http://www.nohavica.cz/cz/novinky/nov_aktual.htm

NOHAVICA, Jaromír: *Festival polské a české písně Kudowa Zdrój*, Novinky – aktuální. 2016, [online], dostupné z: http://www.nohavica.cz/cz/novinky/nov_aktual.htm

NOHAVICA, Jaromír: *PLATINOVÁ DESKA PRO ALBUM "KOMETA - THE BEST OF NOHAVICA"*, Novinky aktuální, 2013, [online], dostupné z: http://www.nohavica.cz/cz/novinky/nov_aktual.htm

NOHAVICA, Jaromír. *Tvorba, Fotbal*. [online], [cit. 16.6.2019], 1998, dostupné z: http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_gong.htm

NOHAVICA, Jaromír. *Tvorba, Tři čuníci*, 1994. [online], [cit. 17.6.2019], dostupné z: http://nohavica.cz/cz/tvorba/texty/hlidac_krav.htm

NOVINKY: *Nohavica dostane od Zemana státní vyznamenání*, Kultura, 2017, [online], dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/448458-nohavica-dostane-od-zemana-statni-vyznamenani.html>

OPERA PLUS, *Jaromír Nohavica, Ondřej Havelka, Marko Ivanović – Lazebník Sevillský!!! po ostravsku*. 12. 6. 2017, [online], dostupné z: <https://operaplus.cz/jaromir-nohavica-ondrej-havelka-marko-ivanovic-lazebnik-sevillsky-ostravsku/>

PAŘÍK, Rostislav. *Jaromír Nohavica*, 2013, [online], dostupné z: <http://www.diskografie.cz/jaromir-nohavica/>

PLACHÁ, Zdena: *Bastien a Bastienka v podání Lud'ka Golata*, [online], dostupné z: http://www.ensembledamian.com/cz.php?Napsali_o_n%C3%A1s:Bastien_a_Bastienka

PLÍHAL, Karel: *Desky*, [online], dostupné z: <http://www.kareplihal.cz/desky.php>

PORTA-FESTIVAL, *Historie Porty, Motto od roku 1972*, [online], dostupné z: <http://www.porta-festival.cz/historie-porty>

Rámcový vzdělávací program ZV_2017 červen [online]. Praha: MŠMT, 2017 [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

SCRABBLE, *Mistrovství ČR*, 2004, [online], dostupné z: http://scrabble.havel.cz/mr_cr.htm

SOCHOROVÁ, Libuše., *Didaktická hra a její význam ve vyučování.*, Metodický portál RVP, [online]. MŠMT: ©2017, [cit. 17.6.2019]. Dostupné z: <https://www.google.com/search?q=didaktick%C3%A1+hra+definice&oq=DIDAK&aqs=chrome.69i59j0j69i60j69i59j69i57j69i60.6890j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

SVOBODA, *Svoboda*, [online], Radio Liberty, 2019 [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://www.svoboda.org/>.

ŠPULÁK, Jaroslav, *Žánrové ceny zahájily udílení sošek Anděl 2003*, 2004, [online], [cit. 16. 6. 2019], dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/28158-zanrove-ceny-zahajily-udileni-sosek-andel-2003.html>

VEDRAL, Honza, *RECENZE: Nohavica v plné aréně zpíval Vltavu a do politiků šel operou*, 2013, [online], dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/koncert-jaromir-nohavica-s-filharmonii-o2-arena.A131024_012947_hudba_vdr

WAGNEROVA, Alexandra: *Medaile z rukou Putina. Skrytá minulost Jaromira Nogavitsy*, Projekt Evropa, 2018, [online], dostupné z: <https://www.svoboda.org/a/29585736.html/>

Seznam příloh

Příloha č. 1

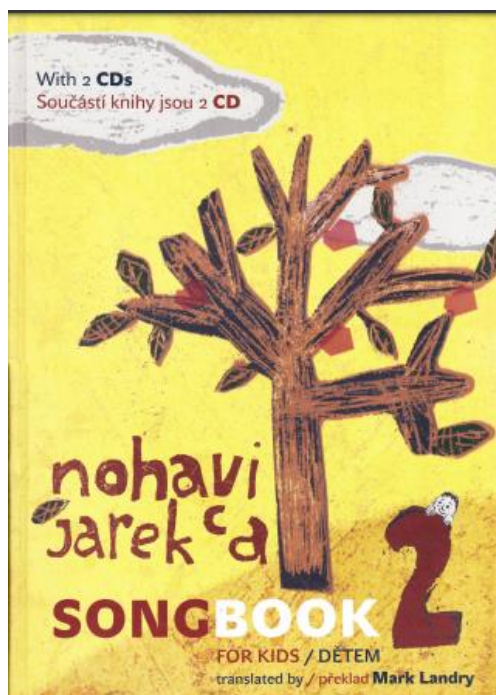
Fotografie z osobního setkání, které proběhlo 15. 6. 2019.

Příloha č. 2

Vstupenka z koncertu, který proběhl 15. 6. 2019.

Příloha č. 3

Zpěvník písní od Jaromíra Nohavici (Landry, 2010)

Příloha č. 4

Píseň Hlídač krav (Landry,

Příloha č. 5

42

Lachtani

Ref: Lach lach lach lach
lach lach lach lach

1. Jedna lachtani rodina
rozhodla se že si vyjde do kina
jeť vložen merem lidí a pak tramaj
a teď u kina Vesmír lachtaj
lachtani uspory dlati dobrosmady
koupit si kšity do první řady
tata lachtan řekl netualem tít bítu
a pro každého koupil pytlík arašidů

Ref: Lach lach lach lach...

2. Na jibním pólu je nehežky
a tak lachtani si vyjeli na grotesky
těšit se jak bude veselo
když zazní gong a v sále se sešinejo
co to slyví jejich lachtani smky
sotit a mřít a aněvoet mřaty
pro velký úspěch změna programu
dnes diváme film Ze života lachtanů

Ref: Lach lach lach lach...

3. Tita lachtan výskočil ze sedadla
nevidaná žlout ho popadla
proto jsem se netrmácel přes celý svět
abych sadě v kině nrazil jak turecký med
tady zima doma zima všude jen chlad
kde má chudák lachtan relaxovat
nedávejte se té lachtani nudné
že pak roztlapala arašidy po kině

Ref: Lach lach lach lach...

4. Tahle lachtani rodina
od té doby nechodí už do kina
lach lach

Píseň Lachtani (Landry, 2010)

Příloha č. 6

Telátko oblíbené I

Ref: Telátko oblíbené
telátko booulaté
telátko nasykonné
telátko moje zblité
telátko ná pastvině
telátko u kravičky
telátko na mém klíně
telátko z mé písničky

1. Ach jak je milé
hebké a hladké
má dlouhé nohy
a uši křivé
jak na mě hledí
vše a sladko
telátko moje
moje telátko

Ref: Telátko oblíbené...

2. Když bych ho neměl
žalem bych skončil
nic kloudnějšího bych
v šití svém nevykončil
jste pro mě všecko
otče i matka
však nejvíce je má
moje telátko

Ref: Telátko oblíbené...
...bam bam bam bam bam...

Píseň Telátko oblíbené I. (Landry, 2010)

Příloha č. 7

Píseň Telátko oblíbené II. (Landry, 2010)

Jméno a příjmení:	Lucie Jemelková
Vysoká škola, fakulta, katedra:	Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Lenka Kružiková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Život a dílo Jaromíra Nohavici, Album Tři čuníci
Název v anglickém jazyce:	Life and work Jaromír Nohavica, Album Tři čuníci
Anotace práce:	Tato práce se zabývá životem Jaromíra Nohavici od počátku k dnešku a jeho tvorbou. Součástí této práce jsou různé pohledy na folkovou hudbu a také vyjmenování některých autorů. Cílem této práce bylo vymyslet zážitek, hru, aktivitu pomocí písní z alba <i>Tři čuníci</i> . Tyto aktivity se mohou použít na školním výlete, ve výuce, na škole v přírodě, na lyžařském kurzu nebo také na táboře.
Klíčová slova:	píseň, folková píseň, pop-music, báseň, opera, film, vyznamenání, album, společnost, komunismus, koncert, hra, aktivita, zážitek
Anotace v anglickém jazyce:	This thesis deals with life of Jaromír Nohavica from the beginning to this day and his creations. Part of this thesis are different views of folk music and listing some authors. The aim of this work was invent an experience, a game, an activity by songs from the album <i>Tři čuníci</i> . These activities can be used on a school trip, in classes, in nature school, on a ski course or at camp.
Klíčová slova v anglickém jazyce:	song, folk song, pop-music, poem, opera, film, honors, album, society, communism, concert, game, activity, experience
Počet příloh:	7
Rozsah práce:	79 919 znaků včetně mezer
Jazyk práce:	Český jazyk